

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä: Juvonen, K. (2017) Ollin opsiuodet. Teoksessa Jouni Tuomi & Päivi Karttunen (toim.) Sairaanhoidajakoulutusta 60 vuotta Tampereella. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja. Erillisjulkaisuja. 47-52.

URL: <http://julkaisut.tamk.fi/PDF-tiedostot-web/Muut/Sairaanhoidajakoulutusta-60-vuotta-Tampereella.pdf>

OLLIN OPSIVUODET

Katriina Juvonen, THM, lehtori

Tässä artikkelissa tarkastelen sairaanhoitajakoulutuksemme opetussuunnitelmia ja opetuksen järjestämistä kuluneen kuuden vuosikymmenen ajalta.

SAIRAANHOITAJAKOULUTUKSEN ENSIMMÄISET VUOSIKYMMENET

Tampereen sairaanhoitajakoulu aloitti toimintansa vuonna 1956. Tuolloin oli ollut voimassa jo 25 vuotta ensimmäinen sairaanhoitajien koulutusta koskeva laki, ja Lääkintöhallitus oli laatinut malliohjelman sairaanhoitajakoulutuksen toteuttamiseksi. Koulun aloittaessa toimintansa ei ollut valmiita opetussuunnitelmia. Koulutukselle asetettiin kokonaistavoitteet, joihin nojautuen kukin opettaja laati oman oppiaineensa opetussuunnitelman. Tampereen sairaanhoitajakoulun opetuksen tavoitteet määriteltiin seuraavasti: ”Opetuksen tarkoitus on kasvattaa itsenäiseen ajatteluun pystyviä, vastuuntuntoisia sairaanhoitajia, jotka ovat kykeneviä ymmärtämään ja auttamaan potilaita erilaisissa tilanteissa ja jotka hallitsevat ammattinsa, mutta pyrkivät jatkuvasti kehittämään niin sairaanhoitajataitoaan kuin persoonallisuuttaankin. Tämän ohella on koulutuksen tarkoitus kasvattaa tulevaa sairaanhoitajaa kansalaisena toimimaan yhteiskunnan hyväksi.”

Tampereen sairaanhoitajakoulussa otettiin käyttöön lukukausijärjestelmä. Tämä oli merkittävä ja uusi asia suomalaisen sairaanhoitajakoulutuksen arkipäivässä. Aikaisemmin sairaanhoitajakoulujen oppilaat olivat toimineet työvoimana opetussairaaloissa aina siellä, missä kulloinkin tarvittiin työvoimaa.

Oppilaat työskentelivät kaikissa työvuoroissa ympäri vuoden ilman lomia. Teoriaopetus oli järjestetty noin 48 -tuntisten työviikkojen lomaan. Lukukausijärjestelmän käyttöönotto merkitsi sitä, että teoriaopetus voitiin erottaa harjoittelusta ja sille jäi enemmän aikaa.

Vuonna 1964 saatiin sairaanhoitajakoulutukseen valtakunnallinen opetussuunnitelma, jota noudatettiin myös Tampereen sairaanhoitajakoulussa. Pääoppiaineena oli sairaanhoito-oppi, joka jakautui kolmeen osaan. Sairaanhoito-opin tarkoituksena oli perehdyttää oppilas potilaan kokonaisuhoitoon, hoidon fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen. Ensisijaisesti pyrittiin opettamaan hoidon periaatteita ja niiden yksilöllistä soveltamista. Toinen tärkeä opetusalue oli erilaiset hoitotoimenpiteet, joiden osaaminen kuului sairaanhoitajan tutkintovaatimuksiin. Hoidon, tautiopin ja muiden biologisten perusaineiden lisäksi opiskeltiin sosiologiaa, psykologiaa, sosiaalipolitiikkaa sekä kristinoppia ja sielunhoitoa.

Koulun ensimmäisten toimintavuosien aikana aloitettiin myös sairaanhoitajien erikoiskoulutus vuonna 1963. Leikkausosaston sairaanhoito ja psykiatrinen sairaanhoito olivat ensimmäiset erikoisalut. Seuraavana vuonna aloittivat kirurginen sairaanhoito, lisäaineena silmätautien sairaanhoito, lasten sairaanhoito sekä sisätautien sairaanhoito, lisäaineena geriatrinen sairaanhoito.

1970 -luvulle tultaessa opetussuunnitelmat näyttävät muuttuneen melko vähän. Opetussuunnitelma vuodelta 1976-77 sisältää edelleen kolmeen osaan jakautuvan sairaanhoito-opin. Opetusohjelmaan oli tullut lisää oppiaineita kuten kansanterveystiede, terveyskasvatus ja kasvatustiede. Uskontotietous ja sielunhoito kuuluivat edelleen opetusohjelmaan.

1970-luvun loppupuolella opetus oli kokemukseni mukaan opettajajohtoista. Oppitunneilla tehdyissä muistiinpanoissa oli selkeät ja tarkat ohjeet erilaisille toimenpiteille. Jos ohjeiden mukaan muisti toimia hoitotilanteissa, mikään ei voinut mennä vikaan. Hoitotyö näyttäytyi tehtäväkeskeisenä ympäröivän, teknistyvän yhteiskunnan mallin mukaisesti. Mieleen on jäänyt myös, miten paljon ehdittiin opiskella kahden ja puolen vuoden mittaisen koulutuksen aikana. Harjoitteluakin oli runsaasti erilaisissa hoitotyön ympäristöissä, synnytyssalissa ja neuvolasta korva- ja silmätautien osastolle.

SAIRAAHOITAJAKOULUTUS MUUTOKSESSA

1980-luvulla keskiasteen koulu-uudistus valmisteluineen muutti sairaanhoitajakoulutusta syvällisesti. Hallinnon ja koulutusrakenteiden lisäksi se merkitsi myös koulutussisältöjen uudistamista. Tampereen sairaanhoito-opiston toimintakertomuksessa 1986-1987 todetaankin seuraavaa: ”Päättävä lukuvuosi on ollut poikkeuksellisen vaativa. Koulunuudistuksen suuret muutokset ovat työllistäneet opettajat opetussuunnitelmien tutkimiseen ja tavoitteiden arviointiin.”

Vuonna 1988 Tampereen sairaanhoito-opistossa alkoi 3,5 vuotta kestävä ylioppilaspohjainen sairaanhoitajakoulutus seuraavilla opintolinjoilla: leikkaus- ja anestesia-sairaanhoito, psykiatrinen hoito sekä sisätautien ja kirurginen sairaanhoito. Kaikissa opetussuunnitelmissa oli siirrytty sairausnäkökulmasta terveystieteeseen. Myös hoitotiede tuli opetusohjelmaan. Hoito-opin syventävissä opinnoissa opiskeltiin hoidon tutkimusta ja hoitotieteen johdantoa. Hoitotyön teoreettiset mallit kuuluivat keskeisiin opittaviin asioihin. Opintojen päätteeksi tehtiin tutkielma.

1990 -luvun alkupuolella opetussuunnitelmia ja opetusmenetelmiä kehitettiin edelleen vastaamaan muuttuvia yhteiskunnallisia tarpeita. Kansainvälistymisen vaateet tulivat sekä opettajien että opiskelijoiden elämään. Tampereen sairaanhoito-opistossa aloitettiin englanninkielinen sairaanhoitajakoulutus vuonna 1994.

1990-luvulla tapahtui seuraava suuri koulutusrakenteen uudistus. Ammattikorkeakoulut perustettiin. Ammattikorkeakoulun tavoitteena oli koulutustason kohottaminen, uusiin ammattitaitovaatimuksiin vastaaminen, ammatillisen koulutuksen vetovoiman ja opiskelijan valinnan mahdollisuuksien lisääminen sekä koulutuksen kansainvälisen rinnastettavuuden lisääminen.

Siirtyminen korkeakouluun edellytti opetussuunnitelman perusteellista uudistamista sekä rakenteellisesti että oppimisenäkemyksen suhteen. Opetussuunnitelma koostui perusopinnoista, ammattiopinnoista, opinnäytetyöstä sekä vapaasti valittavista opinnoista. Oppimisenäkemyksessä korostui oppijan rooli.

Perusteellisen uudistuksen koki myös tutkielma, joka muuttui opinnäytetyöksi. Luotiin ammattikorkeakoulun opinnäytetyö, joka poikkeaa tiedekorkeakoulun opinnäytetyöstä.

1990- luvun loppupuoli oli vilkasta opetuksen kehittämisen aikaa. Vuonna 2002 sairaanhoitajakoulutuksessa otettiin käyttöön ongelma-perustaiseen oppimiseen (problem based learning) perustuva opetussuunnitelma. Opetussuunnitelma rakennettiin ammatillisesta käytännöstä nousevien keskeisten osaamisalueiden ympärille. Eri oppiaineet integroituvat keskenään ydinteemojen mukaisiksi kokonaisuuksiksi. Oppija nähdään aktiivisena, vastuullisena ja tietoa etsivänä ihmisenä, jolta edellytetään sitoutumista tavoitteelliseen, itseohjautuvaan opiskeluun ja aktiivista työpanosta tavoitteiden saavuttamiseksi.

Vuonna 2004 tehtiin seuraava uudistus opetussuunnitelmiin. Opintojaksojen laajuutta kuvaavat opintoviikot muutettiin opintopisteiksi (ECTS, European Credit Transfer System). Näin opintojen laajuutta pystyttiin vertailemaan kansainvälisesti.

Viimeisimmän kymmenen vuoden kuluessa opetussuunnitelmien muutosvauhti on kiihtynyt. Tavanomaista nykyään on, että koulutuksessa on yhtä aikaa usealla eri opetussuunnitelmalla opiskelevia sairaanhoitajaopiskelijoita. Opetussuunnitelmat täyttävät monia erilaisia kriteereitä. Koulutuksessa huomioidaan terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain ja asetuksen säädösten toteutuminen. Sairaanhoitajatutkinto vastaa Suomen kansallisen tutkintojärjestelmän ammattikorkeakoulututkinnolle asettamia kriteereitä sekä tutkintojen ja muun osaamisen eurooppalaista viitekehystä. Koulutus täyttää Euroopan unionin direktiivin (2013/55/EU) vaatimukset ammattipätevyden tunnustamisesta. Lisäksi koulutuksessa huomioidaan Suomen terveystieteelliset ohjelmat, Terveystieteiden ammattikorkeakoulutus 2005 -työryhmän osaamiskuvausten toteutuminen sekä Tampereen ammattikorkeakoulun strategia. Uusin opetussuunnitelma otettiin käyttöön kuluvana syksynä (2016). Sen uutuus on muun muassa Tampere3 -sopivuus, joka mahdollistaa ristiin opiskelun eri korkeakoulujen välillä ja yhteisiä opintoja eri korkeakoulujen opiskelijoiden kanssa.

LOPUKSI

Tarkasteltaessa opetussuunnitelmia voidaan todeta, että muutoksia on tehty joka vuosikymmenellä. Voitaneen sanoa, että ensimmäisen kolmenkymmenen vuoden aikana muutosvauhti on ollut verokkaista, kun taas viimeisimmän kolmekymmenen vuoden kuluessa vauhti on kiihtynyt koko ajan. Kuitenkin, jos katsomme vuoden 1956 koulutuksen tavoitetta, se vaikuttaa edelleen ajankohtaiselta. Tavoitteena oli kouluttaa itsenäiseen ajatteluun pystyviä, vastuuntuntoisia sairaanhoitajia, jotka kykenevät auttamaan potilaita ja jotka hallitsevat ammattinsa, kehittävät itseään ja toimivat yhteiskunnassa. Samaa tavoitteleminen varmasti edelleen.

LÄHTEITÄ

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ammattikorkeakouluille ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi 1994. Luonnos 27.4.1994.

Lahtinen, H.1986. Katsaus Tampereen sairaanhoito-opiston toimintaan vuosina 1956–1981. Tampere: Tampereen sairaanhoito-opisto.

Pasanen, U. 1996. Tampereen terveydenhuolto-oppilaitos 40 vuotta.

Pirkanmaan ammattikorkeakoulu. Opinto-opas 2005-2006. <https://intra.tamk.fi/fi/web/tutkinto-opinto-opas/ex-piramkin-opetussuunnitelmat>.

Snellman, V. 1956. Sairaanhoitajakoulutuksen 25-vuotistaipaleelta. SHKS.

Tampereen ammattikorkeakoulu. Opinto-opas. Opetussuunnitelma. 14SH sairaanhoitajakoulutus. <http://opinto-opas-ops.tamk.fi/index.php/fi>.

Tampereen ammattikorkeakoulu. Opinto-opas. Opetussuunnitelma 16Sh sairaanhoitajakoulutus, päivätoteutus. <http://opinto-opas-ops.tamk.fi/index.php/fi>.

Tampereen sairaanhoitajaopisto. Toimintakertomus lukuvuosi 1964-1965.

Tampereen sairaanhoito-opisto. Toimintakertomus lukuvuosi 1966-1967.

Tampereen sairaanhoito-opisto. Toimintakertomus lukuvuosi 1976-1977.

Tampereen sairaanhoito-opisto. Toimintakertomus 1986-1987.

Tampereen sairaanhoito-opisto. Toimintakertomus lukuvuosi 1987-1988.

Uotila, V. 2008. Avoveteen, tuulta päin. Pirkanmaan ammattikorkeakoulun julkaisusarja A. Tutkimukset ja selvitykset. Nro 11.